

1 WIL JE WEL LEREN?

Opdracht 1a	Wat heb jij 'vanzelf' geleerd?	7
Opdracht 1b	Van externe naar interne motivatie	7
Opdracht 1c	Wat willen jullie graag leren?	8

2 KUN JE WEL LEREN?

Opdracht 2a	Op wie lijkt jij het meest?	13
Opdracht 2b	Wat denk jij – Roos of Lars?	14
Opdracht 2c	Hoe help je elkaar groeien?	15

3 GEBRUIK JE HERSENEN!

Opdracht 3a	Wat heb jij afgeleerd?	20
Opdracht 3b	Laat je hersendelen samenwerken	21
Opdracht 3c	Associaties - hetzelfde of verschillend?	22

4 MAAK EEN PLAN!

Opdracht 4a	Welke stapjes zet je als je een spreekbeurt gaat houden?	26
Opdracht 4b	Maak een weekplanning	26
Opdracht 4c	Een weekplanning voor de hele klas	28

5 GEBRUIK TRUCJES!

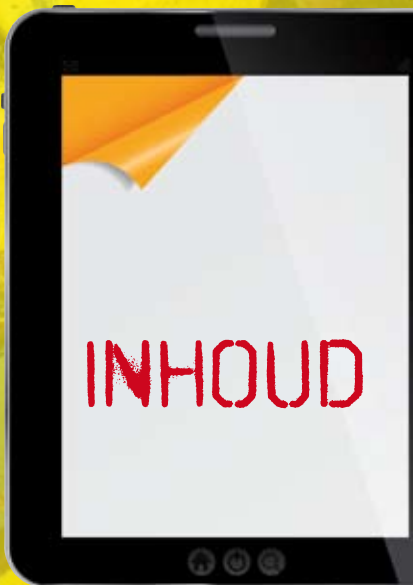
Truc 1	Zorg voor een goede werkplek	31
Truc 2	Bedenk kapstokjes	31
Truc 3	Herhalen helpt	32
Truc 4	Gebruik je zintuigen	33
Truc 5	Maak het zelf overzichtelijk	33
Truc 6	Maak het leuk of spannend	36
Opdracht 5a	Maak een tijdbalk van jouw leven	37
Opdracht 5b	Maak een mindmap van dit hoofdstuk	38
Opdracht 5c	Bedenk zelf vragen over dit werkboek	39

6 MAAK FOUTEN EN STEL VRAGEN!

Opdracht 6a	Wat vind jij van vragen?	43
Opdracht 6b	Net als Edison en Einstein	44
Opdracht 6c	Waarmee kunnen jullie elkaar helpen?	45

7 IK WIL MEER!

Meer lezen?	47
Meer zien?	47
Meer doen?	48

INHOUD

1. WIL JE WEL LEREN?

In dit

WERKBOEK

gaan we op zoek naar de
beste manieren om te

LEREN.

**We gaan kijken wat er
eigenlijk gebeurt als je
leert en hoe je het handig
kunt aanpakken.**

**Maar wil je eigenlijk wel
leren? Of denk je bij leren
aan iets dat je eigenlijk
niet wilt, maar dat je van
anderen moet?**

Bij sommige manieren van leren maakt het niet uit of je het wel of niet wilt. Je leert vanzelf, zonder dat je het van plan was. Misschien heb je je, toen je klein was, wel eens gebrand. Je raakte iets heets aan, deed je pijn en vanaf dat moment wist je: daar kan ik dus beter niet aankomen! Je hebt dus iets geleerd, maar niet omdat je graag iets wilde leren. Het ging helemaal vanzelf.

Zo gaat het heel vaak. We leren veel zonder dat we het van plan zijn: gewoon, door dingen die we meemaken. Soms gaat zelfs het leren op school zo. Terwijl je een beetje voor je uit zit te staren, hoor je de leerkracht iets uitleggen. Eigenlijk let je niet echt op, maar bij de toets heb je toch veel goed. Het leren is helemaal vanzelf gegaan.

Leren dat vanzelf gaat, noemen we *informeel leren*. Informeel leren doen we van jongs af aan, bijvoorbeeld door dingen mee te maken, maar ook door naar de Teletubbies of Sesamstraat te kijken. Je leert een paar woordjes Engels door naar de televisie te kijken en een paar woordjes Latijn door een stripboek van Asterix en Obelix te lezen. Als je erop gaat letten, zijn er heel veel dingen in onze omgeving waarvan we vanzelf iets leren.

Maar er komt een moment waarop je wél je best moet gaan doen om iets te leren. Misschien gebeurt dat als je vier bent en op school een vouwwerkje moet maken. Bij sommige kinderen begint moeite doen om te leren als ze moeten leren lezen, of als ze beginnen met breuken. Maar het kan ook zijn dat je pas echt moeite moet gaan doen om te leren als je naar de middelbare school of de universiteit gaat.

Als leren lange tijd goed is gegaan zonder dat je er moeite voor moest doen, kan dat best een tegenvaller zijn. Je bent gewend dat je alles altijd vanzelf leert en opeens lukt dat niet meer. Sommige mensen gaan dan aan zichzelf twijfelen. Als je ergens moeite voor moet doen, betekent dat dan dat het te moeilijk voor je is? Had je er beter niet aan kunnen beginnen? Ben je dommer geworden? Kun je het misschien beter opgeven?

Dat is allemaal niet nodig. Als je voor het eerst moeite moet doen om iets te leren, moet je even wennen aan een andere manier van leren. Dat leren waarvoor je moeite moet doen, noemen we *formeel leren*.

Als je moeite moet gaan doen om te leren, gaat het een belangrijk verschil maken of je het eigenlijk wel wilt leren. Want ergens moeite voor doen, gaat veel beter als je het ook echt wilt. De kans dat het lukt, is dan veel groter. Het gevoel dat je iets wilt doen, noemen we *motivatie*.

Misschien zie je leren vooral als iets dat je van een ander moet doen. Denk maar aan de rivieren die je nog moet leren voor je topografietoets. O ja, ik moet mijn topo nog leren, denk je en omdat het moet van de leerkracht, doe je het ook. Maar je was liever gaan buitenspelen of gamen.

Motivatie die van buiten komt, bijvoorbeeld van een leerkracht die wil dat je iets doet, noemen we *externe motivatie*. Jammer genoeg zijn dingen die we vanuit een externe motivatie doen vaak lastig om aan te beginnen en valt het niet mee om ze af te maken. Zuchtend pak je het blaadje waar al die rivieren op staan. Soms krijg je het gevoel dat je ze nooit zal kennen.

Er is nog een andere vorm van motivatie: *interne motivatie*. Dat betekent dat je iets doet omdat je het zelf wilt doen. Als je ergens een interne motivatie voor hebt, is het veel makkelijker om eraan te beginnen en het ook af te maken. Dat had je zelf vast al gemerkt, maar onderzoekers hebben het ook bewezen. Ze vertelden de helft van een klas dat volwassenen die een hoge opleiding hebben gehad, vaker werk hebben dat ze leuk vinden en waarmee ze meer geld verdienen, dan wanneer je een lagere opleiding hebt gehad. Daarna bleek dat die kinderen wel acht keer zoveel tijd aan hun huiswerk besteedden als de andere helft van de klas. Gewoon omdat ze een reden hebben om het te willen.

Er zijn allerlei verschillende soorten van interne motivatie. Je kunt iets leuk vinden om te doen, of er een fijn gevoel van krijgen om beter te worden dan je was of beter te zijn dan anderen. Maar ook bij dingen die je eigenlijk niet wil doen, kun je zelf voor interne motivatie zorgen. Bijvoorbeeld door jezelf een beloning te beloven als je het af hebt.

Een paar concrete voorbeelden van interne motivatie zijn:

- Je wilt graag leren hoe je een programma op de computer moet bedienen, zodat je het voortaan zonder hulp kunt gebruiken.
- Je maakt graag werkbladen Engels, omdat je het leuk vindt om vreemde talen te leren.
- Je wilt sneller leren typen, omdat je dan beter kunt mailen of chatten met je vrienden.
- Je wilt alles weten over het heelal, omdat je later astronaut wilt worden.
- Je wilt goed kunnen rekenen, want dat is handig als je iets wilt kopen.
- Je wilt goed presteren op school, want je wilt wetenschapper worden en de oplossing voor het klimaatprobleem bedenken.

Gelukkig zijn mensen van nature behoorlijk nieuwsgierig. *Nieuwsgierigheid* is een prima vorm van interne motivatie. We vragen ons af hoe dingen werken, hoe ze zijn ontstaan of wat ze met elkaar te maken hebben.

Om ergens nieuwsgierig naar te worden, moet er wel een klein *vonkje* zijn waarmee die nieuwsgierigheid begint. Als je in een lege kamer zit, is er veel minder om nieuwsgierig naar te zijn dan als je over straat loopt, of zelfs door een dierentuin of museum. Je omgeving is dus ook erg belangrijk voor je interne motivatie.

Als je ouders het vaak over politiek hebben, of je leerkracht prachtig kan vertellen over geschiedenis, is de kans veel groter dat je daar nieuwsgierig naar wordt en er meer over wilt leren.

Ook iemand die je grote voorbeeld is, bijvoorbeeld een beroemde astronaut of succesvolle schrijfster, kan een vonkje zijn dat je veel interne motivatie geeft.

Er is nog iets dat mensen van nature graag doen en dat goed werkt als interne motivatie. We willen graag dingen zelf doen. Die zelfstandigheid wordt ook wel *autonomie* genoemd. Zelfs heel kleine kinderen roepen vaak al: 'Selluf doen!' Ook als je groter wordt, blijft zelf doen leuker dan alleen maar luisteren naar wat anderen zeggen. Dat wordt al snel saai. Je onthoudt dingen beter als je ze zelf hebt ontdekt. Het vonkje dat je thuis of op school nieuwsgierig maakt, moet je dus wel prikkelen en begeleiden. Je moet niet alles kant-en-klaar voorgeschoteld krijgen.

Als je voor leren moeite moet doen, is het dus heel belangrijk of je het *moet* of *wilt* leren. Het maakt zelfs uit waarom je het wilt: is dat omdat *iemand anders* het zegt, of heb je *zelf* een goede reden? Als je iets zelf wilt leren, lukt het veel beter. Maar daar is vaak wel een *vonkje* uit je omgeving voor nodig.

Opdracht 1a

Wat heb jij 'vanzelf' geleerd?

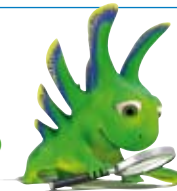
Bedenk drie voorbeelden van dingen die je weet, maar niet (voor het eerst) op school hebt geleerd. Denk bijvoorbeeld aan gevallen waarin de leerkracht iets vertelde dat je al wist. Hoe wist je het? Had je het op televisie gezien, van iemand anders gehoord, tijdens een vakantie of uitstapje gezien of ergens anders opgepikt?

1. _____

2. _____

3. _____

Opdracht 1b

Van externe naar interne motivatie

Hieronder staan een paar uitspraken over dingen die moeten – omdat iemand anders het zegt. Probeer er een interne motivatie bij te bedenken door de zin te veranderen van 'Ik moet...' in 'Ik wil...'

Externe motivatie • IK MOET...

Interne motivatie • IK WIL...

Ik **moet** de tafels uit mijn hoofd leren.

Ik **wil** de tafels leren, want...

Ik **moet** Engelse woordjes leren.

Ik **wil** Engelse woordjes leren, want...

Ik **moet** de landen en hoofdsteden van Europa leren.

Ik **wil** de landen en hoofdsteden van Europa leren, want...

Ik **moet** leren hoe ik op de computer kan werken.

Ik **wil** leren hoe ik op de computer kan werken, want...

Ik **moet** verkeersregels leren en verkeers-examen doen.

Ik **wil** verkeersregels leren en verkeersexamen doen, want...

Opdracht 1c

Wat willen jullie graag leren?

Stel dat jullie het één dag voor het zeggen zouden hebben in de klas. Waar zouden jullie dan graag les in krijgen? Schrijf eerst voor jezelf op wat jij zou willen leren. Het mogen lessen van je eigen leerkracht zijn, maar je mag ook andere mensen vragen om les te geven. Je kunt ook mensen uit je omgeving uitnodigen om iets te vertellen over hun werk, of zelfs bekende mensen vragen om les te komen geven. Leg daarna de ideeën bij elkaar en maak een planning voor jullie ideale schooldag. Probeer er een mix van te maken van lessen waarbij je alleen luistert en kijkt, en lessen waarbij je zelf in actie komt. Als jullie zoveel ideeën hebben dat het niet in één dag past, kun je ook meerdere dagplanningen maken.

DIT WIL IK GRAAG LEREN:
